

Till minne av Västernorrlands regemente

av Tommy Jeppsson

TITEL:

Västernorrlands Regemente 1953–1983

Västernorrlands Regemente 1983–2000

Författare:

Lars Boström, Disa Byman, Jan Molander och Sten Lönn (red)

Förlag:

Västernorrlands regementes Kamratförening 2013 och 2016

VÄSTERNORRLANDS REGEMENTE, i dagligt tal I 21, lades ner 30 juni år 2000. Vid samma tidpunkt nedlades Norrlands trängkår, varvid punkt sattes för Sollefteå som garnisonsstad efter cirka 100 år. I fallet I 21 kan historien ledas tillbaka till 1500-talets fänikor. Därmed var regementet en av de många representanterna för en mycket gammal förbandskultur vars landskapsrötter i sin tur hade som konsekvens att generation efter generation hade tjänstgjort vid regementet. Förbanden blev ett med bygden och människorna och ett fundament för försvarsvilja och -förmåga.

Den arbetsgrupp som i två band dokumenterat de avslutande 47 åren för Västernorrlands regemente är att elogera för ett gott resultat. Inte så att det handlar om vetenskapliga arbeten, istället har människor som verkat vid förbandet, de som varit uniformerade liksom civilanställda, fått berätta sina historier och dessa är många. Resultatet har blivit lättillgängliga och trevligt berättande texter som speglar hela det verksamhetspektra som ett regemente innehåller.

Tag exempelvis de barn som växte upp på regementet och hade kasernområdet och dess omgivningar som lekplats. Vanligtvis var fadern till dessa barn underofficer, och familjens lägenhet låg i en kasern som även var förläggning för de värnpliktiga. Detta var givetvis en alldeles speciell miljö, vilken tillkom i samband med 1901 års härordning och införandet av den allmänna värnplikten. Systemet med att befäl och deras familjer bodde inne på kasernområdet upphörde först på 1950-talet som resultat av en snabb samhälllig

välståndsutveckling som bl a möjliggjorde en omfattande förbättring av bostadsbeståndet, där småhusbyggandet utgjorde en del. Så också i Sollefteå, och det är inte utan att saknad kan spåras i en del av berättelserna när flytten till det färdigställda egnahemmet var ett faktum. Saknaden efter lägenheten i kasernen, efter kamraterna och efter den nära och förtroliga familjevisa kontakt som hade etablerats.

Om underofficerarna kunde bo innanför kasernområdet, möjliggjordes för ett antal officerare boende i flerfamiljsvillor i direkt anslutning till detta. Mycket rymliga och trevligt disponerade blev dessa s k officersvillor eftertraktade och precis som hos underofficersfamiljerna knöts bestående vänskapsband mellan officersfamiljer som fick förmånen att disponera en lägenhet i nämnda villor. Dessa officersvillor kom under många år att fortsatt vara bostad för officerare, och så sent som under tidigt 1990-tal bodde recensenten i en av dessa lägenheter i samband med bataljonchefstjänstgöring vid Norrlands trängkår.

I böckerna skildras sällskapslivet på mässarna som likaledes starkt bidrog till en tämligen unik kårvis sammanhållning, oaktat det handlade om officerare, underofficerare eller underbefäl, och denna sammanhållning bidrog givetvis till en specifik regementsanda som är svår att verbalt uttrycka men som var något högst påtaglig för de tjänstgörande vid regementet.

Kopplat till de olika befälskårernas tjänstgöringsförhållanden innehåller böckerna intressanta tidstypiska skildringar vilket också gäller ett antal författare som berättar om sin värnpliktstid vid regementet. Igenkännandets nickar torde vara frekventa för särskilt en äldre läsekrets oaktat vid vilket arméregemente man tjänstgjort. Västernorrlands regemente tillhörde de förband som periodvis drogs med stora befälsvakanser vilket ställde höga krav på det fåtal som skulle svara för den dagliga utbildningen av de värnpliktiga samtidigt som krigsförbandsövningar genomfördes liksom att kommenderingar som lärare och elever till skolor skulle tillgodoses. Detta kunde i ogynnsamma fall medföra att det tjänstgjorde ett befäl per pluton under exempelvis en månadslång KFÖ-period. Att sådana förhållanden ställde extra krav liksom medförde påfrestningar är odiskutabelt samtidigt som yrkesskickligheten tveklöst utvecklades som ett resultat av att verksamheten helt enkelt måste klaras av.

Att Västernorrlands regementes befälskårer räknade många utomordentligt yrkesskickliga personer var en erfarenhet recensenten gjorde under en längre frivilligtjänstgöring vid I 21 under tidigt 1970-tal. Rekryteringsproblemen var

något som dessbättre vände i positiv riktning och under de senaste decennierna fram till nedläggningen var befälstillgången god.

Ett regemente är för sin dagliga drift starkt beroende av yrkesskickliga medarbetare i verkstäder, förråd, kök, lokalvård, skjutfält, inom förvaltning m m, där huvuddelen var civilanställda kvinnor och män, i många fall med många års erfarenhet av sitt arbete. Deras insatser skildras i personligt hållna berättelser som påminner läsaren om att fundamentet i ett bra regemente utgörs av dugliga militära och civila medarbetare som samarbetar väl.

Förbandets inre liv består inte bara av den dagliga tjänsten, avbrutet ibland av trevliga tillställningar på mässarna. Idrotten är en viktig del av ett förbands fysiska stridsvärde och Västernorrlands regemente kunde i sina led räkna in många mycket duktiga idrottsmän inom alla grenar som innefattas av begreppet militär idrott, något som skildras av såväl utövare som funktionärer. Likaledes var musikkåren, så länge som den organisatoriskt utgjorde en del av regementet, något som bidrog till att bära upp förbandsandan liksom att synliggöra förbandet och hålla en fin musiktradition levande. En annan, mindre synlig, men betydelsefull verksamhet var de som arbetade med personalvården där inte minst en meningsfull fritid för de värnpliktiga också hade en positiv inverkan på attityden till den rent militära utbildningen.

Hemvärnet i landsdelen kan sägas vara arvtagaren till regementet och deras verksamhet skildras ingående. Ett hemvärn som under senare år uppvisat en mycket snabb och positiv kvalitetsutveckling, också i Västernorrland och Medelpad och där en positiv förbandsanda vid dessa bataljoner kan bygga vidare på den som rådde vid I 21.

Båda volymerna avslutas med biografiska delar över dem som varit verksamma vid regementet. Det här är en viktig del av en förbandshistorik, särskilt nu när den för Västernorrlands regemente är slutskriven.

Recensenten är överstelöjtnant, ledamot av KKrVA och redaktör för dess Handlingar och Tidskrift.